

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO: 1980/127

Karar NO: 1980/204

ÖZET : Politik ve ideolojik saikle iş-
lenen, sıkıyönetim ilânına neden olan ve
sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el
koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç
içinde bağlantılı bulunan davaların
Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekti-
ği Hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Fettah Ayhan Erkan

O L A Y : Sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu ve Ankara'da aylık olarak yayınlanan DEVRİMCİ DERLEMİŞ Gazetesi'nin 12.4.1978 günlü nüshasının 1. sahifesinde (FAŞİZME KARŞI YA BİRLEŞMEK, YA ÖLÜM) başlıklı yazıda, Türkiye'de oluşan politik ve ekonomik bazı olayların eleştirisi yapılarak sonuçta " Türkiye solunun küçük bunjuva kargaşası içinde bocalayıp duran devrimcilerimiz için yıllardır olaylar öğretici olmuyor. Faşist diktatörlüğe gidiş kör göze bile batan finans kapital manevraları, ölümler, katliamlar bile vız geliyor bize, 20. yüzyılın son çeyreğinde emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin çetelerle yürütülemeyeceğini görmek istemiyor kimse Yetsin artık Türkiye halkına bunca yıldır çektirdiklerimiz, köstekleyen olumsuz etkileri yıhılam, 40 milyonluk çilekeç Türk Halkının sırtından finans kapital loca, tefeci, bezirgan, lonca asalaklarını sökiip atmak, dömokratik halk devrimini başarabilmek için ekmeğ-su kadar ihtiyaç olan, proleterya partisi ve halk kurtuluş cephesi yolunda bir araya gelelim, güçlerimizi birleştirelim. Ancak, o zaman ayrı kanallardan küçük derecikler halinde akmakta olan halkın devrimci mücadelesi aynı yatakta birleşip gelişecek, sömürü ve soygun dünyasının duvarlarına öldürücü vuruşlarını yapabilecektir...." sözleri ile varolan ve müesses nizamları devirmeyi amaçlayan propoganda yaptığı,

Yine aynı gazetenin birinci sahifesinde (KIZILDERE ŞEHİTLERİNİ ANIYORUZ) başlıklı yazıda "...30 Mart 1972 tarihinde ölen yiğit arkadaşlarımızı anıyoruz. Onlar bizlere ^{ve} Türkiye halklarına bir kez eylemin ne kadar Leninist bir parti öncülüğünde yığınlara davanın hareketler dışında her eylemin ne kadar yiğitce

Esas NO: 1980/127

netim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunması zorunludur.

Sıkıyönetim ilân nedenlerini gösteren Anayasa'nın 124. maddesi ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan suçların, ideolojik amaçla işlenmiş olmasına, süregelen yaygın şiddet eylemlerinin fikri hazırlıklarının bu tür yayınlardan kaynaklanmasına, keza anılan suçların, Anayasa'nın tanıdığı hür demokrasi düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemlerinin ve anarşik ortamın yaratılmasının kökenini oluşturmasına göre, sıkıyönetim ilânını gerektiren ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olduğunu kabul etmek gerekir.

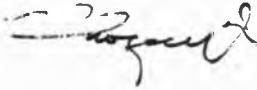
Bu nedenlerle davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan 12.3.1980 günlü başvurusunun reddine, Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün'ün karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 30.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

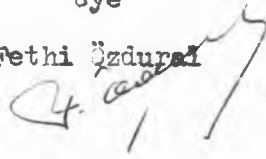
Başkan

Almet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özduş

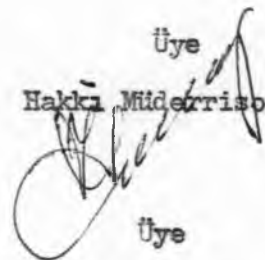
Üye

İsmail Oğuz

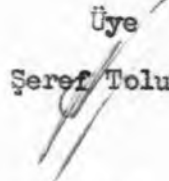
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

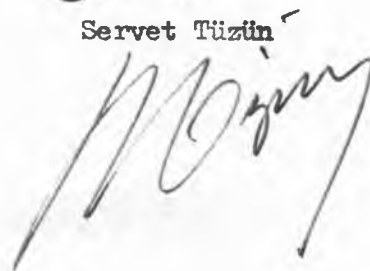
Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

s/k

Esas NO: 1980/127

netim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunması zorunludur.

Sıkıyönetim ilân nedenlerini gösteren Anayasa'nın 124. maddesi ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan suçların, ideolojik amaçla işlenmiş olmasına, süregelen yaygın şiddet eylemlerinin fikri hazırlıklarının bu tür yayınlardan kaynaklanmasına, keza anılan suçların, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemlerinin ve anarşik ortamın yaratılmasının kökenini oluşturmaya göre, sıkıyönetim ilânını gerektiren ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olduğunu kabul etmek gerekir.

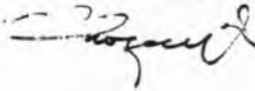
Bu nedenlerle davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi'nce yapılan 12.3.1980 günlü başvurusunun reddine, Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün'ün karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 30.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

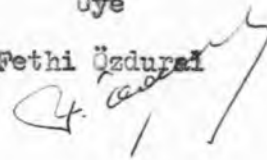
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Üzdural

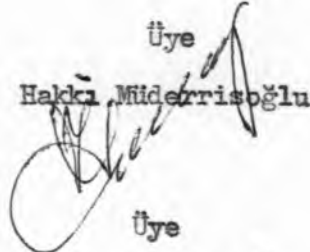
Üye

İsmail Oğuz

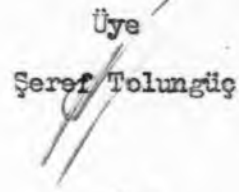
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

s/k

Saniğa isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılanması gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için evveleminde sıkıyönetim askeri mahkemesinin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun ilgili maddelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13.,14., ve 15. maddeleri ile tedvin edilmiştir.Saniğa isnat olunan suçlar sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçları sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 13. maddesinde belirtildiğine ve sıkıyönetim ilanını gerektiren hallere bağlı eylemler başlığını taşıyan bu maddede aynı "sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları,sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olanlarla,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına,suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır"denildiği nazaran,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin sıkıyönetim ilanına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bulunması şeklinde iki esas kabul edilmiştir.

Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ile 13. maddede yer alan irtibat deyimi hukuki durumlarının neden ibaret olduğunun tayin ve tesbiti için;

a)Sıkıyönetim ilân sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 124. maddesinin,

b)Bazı illerde ilan edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M.nin kararı münderecatının incelenmesine lüzum ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C.Anayasası'nın 124.maddesinde sıkıyönetim ilan sebepleri olarak;

1-Savaş hali,2-Savaşı gerektirecek bir durumun bağgöstermesi,3-Ayaklanma olma 4-Vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren,5-Ülke ve millitin bölünmezliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren,6-Anayasanın tanıdığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelen,7-Temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelen yaygın şiddet hareketleri hakkında kesin belirtilerin meydana çıkması gibi haller gösterilmiştir.

b)Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ise,"Anayasanın 124. maddesi de öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı 25.4.1979 tarihinden geçerlik olmak üzere,sıkıyönetim yeniden iki ay süre ile uzatılması isteminde bulunulması"kararlaştırmış işbu Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.nin 25.4.1979 tarih ve 7.birleşiminde onaylanmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar,bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.Meclisinin kararı münderecatı ve Anayasa'nın 124. maddesi ve saniğa isnat olunan fiiller nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildiğinde;Anayasa'nın 66.maddesi gereğince T.B.M.Meclisince savaş hali ilânına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan sıkıyönetim ilanına dair kararnamede olduğu gibi "Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı sıkıyönetim ilanının"kararlaştırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi;işbu sıkıyönetim ilan kararının Anayasa'nın 124. maddesinde gösterilen sıkıyönetim ilan sebeplerinden "savaş hali'ni kapsadığının düşünülmesi bahi konusu olamayacağına göre;sözü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasa'nın 124. maddesi

sinde yer alan ve yukarıda sayılan eylemlerin, sıkıyönetim ilanına sebep olan suçlar ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçların ise murtabit suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, i maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belirli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceği esasını öngörmüştür. Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilan sebebiyle olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, sıkıyönetim askeri mahkemelerince b kılması, gözli edilen mahkemelerin "Ceza etkinliğini arttırmak için hızlı yargılamayı sağl mak" şeklindeki kuruluş gayeleri ile bağdaşmaz. Bu mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi ve sayısı arttırıldığında "sürat" hususunda aynı oranda olumsuz etkileme bahis konusu olacağına ve dava konusu olayda ise;

Sarığa isnat olunan eylemin, sarığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı v Ankara'da aylık olarak yayınlanan "DÜVRİMÇİ DERLEMİŞ" gazetesinin 12.4.1978 tarihli nü hasında yer alan yazıların mahiyeti ve niteliği itibarıyla T.C.K.nun 142/1-3-6 maddede de yazılı suçun ika edilmiş olduğu iddiasını kapsadığı anlaşıldığına; ve dava konusu fiilin işbu mahiyeti ile şiddete başvurulmuş olduğu söz konusu edilemeyeceği Anayasa'nın 124. maddesinde "Sıkıyönetim ilan sebepleri olarak gösterilen bütün haller için sera'aten "yaygın şiddet hareketlerine" dönüşmüş olmaları şartı aranacağına göre, te kik konusu olayda olduğu gibi şiddete dönüşük olmayan eylemlerin 1402 sayılı sıkıyönet Kanununun 13. maddesi 1. cümlesinde yazılı "sıkıyönetim ilanına sebep olan suç olarak ka bul edilemeyeceği ve ayrıca söz konusu fiilin, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyd ü herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş oldu duğunu zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve bu durum muv cehesinde de aynı maddeden 2. cümlesinde yer alan "umumi ve müşterek gaye içerisinde - irtibatlı olması" koşulu da gerçekleşmediği ve yukarıda açıklanan koşulların gerçekleş memesi halinde, sırf suçun sadece kanuni unsurları nazarı itibare alınarak ve bu neder herkesin sıkıyönetim halleri dışında olağan hallerde işleyebileceği v bir suça bakmakla olayın nitelik ve işleniş şekline bakılmaksızın ve bu hususlar değerlendirilmeden sıkı netim askeri mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü", 1402 sayılı sıkıyönetim kanunun 13. maddesi 2. cümlesinde yer alan "irtibatlı" ve 15. maddenin 1. fıkrasında açıklanan "sıkıyönetim ilanına ve faaliyetlerine ilişkin" olma koşullarının, ne nitelik ne niceli te olursa olsun bütün suçlar için mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği şeki deki kural ile bağdaşmayacağı gibi Anayasa'nın kanuni yargı başlığını taşıyan 32. mada sindeki "hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz" şe lindeki ve sanıklar için "teminat" şartı olarak öngörülen görev kuralının uygulanmaması gibi gelişik bir durumun meydana gelmesini sağlayacağı ve netice itibarıyla işbu neder ler sıkıyönetim ilanından önce 12.4.1978 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava kon fiile sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı düşüncesiyle çoğunluk görüşüne karşıyız.

ÜYE
HAKKI MÜTERRİSOĞLU

ÜYE
SERVET TÜZÜN

G/T.